

De huidige investeringslogica van het Rijk gaat uit van de gedachte dat door sterke regio's nog sterker te maken, andere regio's daar automatisch ook van profiteren. Het rapport *Elke regio telt!* toont aan dat deze aanname niet klopt en dat zelfs het tegendeel waar is. Tussen de economische kerngebieden en andere delen van Nederland is er sprake van steeds grotere verschillen in brede welvaart. De daarmee samenhangende maatschappelijke uitdagingen versterken elkaar ook nog eens negatief. Dit is ook voor Limburg het geval. Parkstad is één van de vijf 'voorbeeldregio's' die in het rapport centraal staan, waarmee de drie adviesraden willen aangeven dat deze regio's exemplarisch zijn voor de benoemde scheefgroei. De laagste score op brede welvaartindicatoren opgeteld zien we ook terug in Heerlen, Kerkrade en andere Parkstad-gemeenten. Verschillende andere Limburgse gemeenten laten eenzelfde lage score zien¹. Er is ook gekeken naar de mate waarin gemeenten ontbrekende delen van brede welvaart kunnen compenseren door gebruik te maken van voorzieningen in de omliggende regio. Op dit punt scoort de gehele oostgrens van Noord- en Midden-Limburg het slechtst².

De reguliere beleids- en investeringslogica van het Rijk moet dan ook fundamenteel op de schop. Niet enkel de economische kracht van het land als geheel moet centraal staan, maar een acceptabel niveau van brede welvaart in heel Nederland. Wij onderschrijven daarom de aanbeveling in het rapport om met '**kansenagenda's**' te werken. Door een andere investeringslogica van het Rijk krijgen we de kans om dat te doen. Ook het derde hoofdpunt uit het rapport onderschrijven wij: **een vitale en zichtbare Rijksoverheid in de regio**. We begrijpen dat deze aanbevelingen niet zonder meer direct gerealiseerd kunnen worden. Daarom roepen wij het Rijk op om een fundamenteel gesprek aan te gaan met de regio. Waar per direct door de Rijksoverheid mee gestart kan worden, is het **stoppen van ontwikkelingen die contrair zijn aan hetgeen in het rapport wordt geschetst**. De ophanden zijnde wijzigingen in het provinciefonds kennen voor Limburg sterk negatieve herverdeeldeffecten. Hierdoor zijn er voor bestaande wettelijke taken zoals natuurbeheer, openbaar vervoer, stikstofbeleid en vergunningen en handhaving in de toekomst misschien nog minder geld beschikbaar. Vanuit onze eigen provinciale middelen zetten we al vol in op deze onderwerpen, maar zien ook dat dit onder druk staat. Deze ontwikkeling in de herverdeling van het Provinciefonds staat haaks op het beeld dat duidelijk naar voren komt uit het rapport, namelijk dat er meer structurele aandacht voor regio's nodig is. We hebben in de afgelopen bestuursperiode op een aantal majeure dossiers kunnen ervaren dat, ondanks genoemde (incidentele) investeringen, inderdaad niet elke regio even veel telt voor het Rijk.

➤ 1. Investeer in regionale bereikbaarheid en openbaar vervoer

Ruim een derde van de provinciale begroting gaat naar de bereikbaarheid in Limburg. Ondanks het stevig schrappen in ambities en projecten, zien we een steeds groter wordende druk van mobiliteit op de begroting. Meest in het oog springende voorbeeld is de elektrificatie van de Maaslijn tussen Roermond en Nijmegen. Deze elektrificatie (en spoorverdubbeling) zorgt voor verduurzaming en verbetering van de regionale bereikbaarheid. In tegenstelling tot elders in Nederland, moet deze broodnodige investering vooral door de betreffende regio's zelf worden opgebracht.

¹ Zie figuur 12 in *Elke regio telt!*, pagina 62.

² Zie figuur 14 in *Elke regio telt!*, pagina 63.

De 'hittekaart' van MIRT-investeringen in het rapport bevestigt dit beeld, waarbij Rijksinvesteringen in de afgelopen ruim tien jaar voornamelijk in de economische kerngebieden Randstad en Eindhoven zijn gedaan³. De investeringslogica vanuit het Rijk om de meeste publieke middelen te investeren daar waar de meeste mensen wonen en werken, wringt dus uitermate in dit geval. Een miljard euro investeren in een treinverbinding om bijvoorbeeld zeven minuten tijdswinst te boeken in de Randstad, terwijl er voor de Maaslijn slechts beperkt Rijksmiddelen ter beschikking zijn, onderstreept duidelijk de scheefgroei die uit het rapport naar voren komt.

➤ 2. Verbeter de spreiding van de culturele infrastructuur

De aanwezigheid van een bereikbaar, toegankelijk en divers cultuuraanbod dat ook is afgestemd op de specifieke kenmerken van de regio, is van groot belang voor de brede welvaart. De investeringen van het Rijk op dit gebied blijven ver achter. In Limburg zetten we in op behoud en ontwikkeling van de culturele infrastructuur in 2023: dit komt neer op bijna € 30 miljoen in de provinciale begroting. De extra inzet van het Rijk om tot een betere regionale spreiding van middelen te komen staat hiertoe niet in verhouding. Voor Limburg gaat het om € 250.000,- voor publieksactiviteiten in het Bonnefantenmuseum en voor een aantal andere (buiten de Randstad gelegen) provincies gaat het om een impuls van € 300.000,- per jaar. Voor de publieksactiviteiten in de provincies buiten de Randstad zien we dus een impuls van € 3 miljoen per jaar terwijl de bijdrage aan Rijksmusea (hoofdzakelijk gelegen in de Randstad) in totaal ongeveer € 65 miljoen per jaar bedraagt. Naast de culturele infrastructuur zijn vele erfgoedparels in Limburg ook van nationaal belang. Onze provincie kenmerkt zich door een veelheid aan kloosters, kerken, boerderijen en kastelen. De Limburgse opgave voor deze specifieke monumentencategorie is groot en is niet alleen financieel door gemeenten en/of Provincie te dragen. Het onderhouden en toegankelijk maken van regionale cultuur en erfgoed behoeft dan ook meer erkenning op nationaal niveau.

➤ 3. Pas regionaal maatwerk toe op de woonopgave van de toekomst

De provincie Limburg vraagt aandacht voor het beter toepasbaar maken van regelingen, evenals voor de transitieopgave in wijken, naast de nieuwbouwopgave. Er zijn immers vele uitdagingen op het gebied van brede welvaart: een groot aandeel verouderd bezit, energiearmoede, gezondheid en veiligheid. De Nationale Woon- en Bouwagenda wordt begeleid met financiële middelen voor omvangrijke nieuwbouw. Limburg kenmerkt zich echter door een fijnmazige structuur van steden en dorpen, waardoor er geen grootschalige woningbouwlocaties zijn; er is juist sprake van een grote hoeveelheid aan kleinere woningbouwplannen. Limburgse gemeenten passen vaak niet in de systematiek van het instrumentarium zoals het MIRT, Volkshuisvestingsfonds, de Woningbouw-impuls en de Flexpool-regeling, vanwege een ondergrens van deelname.

➤ 4. Regionale verschillen in het versterken van de strafrechtketen

De strafrechtketen laat zien dat de regionale verschillen in Nederland groot zijn. In Limburg worstelt de kleinste eenheid van Nederland met de zwaarste criminaliteit. Zo staat Limburg hoog op de lijst voor wat betreft het aantal moorden en had de eenheid in het afgelopen jaar (2022) te maken met veertien TGO's (Team Grootschalige Opsporing) terwijl er maar capaciteit is voor drie.

³ Zie figuur 21 in *Elke regio telt!*, pagina 80.

Daarnaast is de unieke ligging van Limburg als grensprovincie voor criminelen een kans om gebruik te maken van verschillen in wet- en regelgeving tussen landen. Dat vraagt bijvoorbeeld om experimenteerruimte voor bevordering van internationale samenwerking en informatie-uitwisseling. Het gaat dus niet alleen maar om extra mensen of middelen, maar ook om investeringen in innovatie, slimme samenwerking (ook over de grens).

Bovenstaande voorbeelden laten zien dat de bevindingen in het rapport *Elke regio telt!* op verschillende niveaus doorwerkt. Zoals eerder aangegeven roepen wij de politiek op om op korte termijn kritisch te kijken naar ontwikkelen die contrair werken op de ontwikkelingen die het rapport schetst. Dat incidentele investeringen niet altijd een blijvende impact hebben, laten de eerder geschetste voorbeelden zien. Daarnaast benadrukken wij dat het opstellen van kansagenda's samen met de regio moet gebeuren. Vanuit onze maatschappelijke opgaven en eigen ambitie nemen wij graag deel aan het uitwerken van de benoemde kansagenda's. Als provincie gaan wij vol energie verder om samen met Limburgse partners, publiek en privaat, meerdere ideeën uit te werken hoe de huidige investeringslogica kan worden veranderd. Een eerste suggestie die wij reeds aan het ministerie van BZK hebben gedaan, is om dit samen met Limburgse gemeenten op te pakken en als pilotprovincie voor zo'n kansagenda te fungeren.